

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
A Development of Administration Strategies toward Excellence of
Graduate Program Educational Management
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn^๑

สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo^๒

อำนาจ บัวศิริ Amnaj Buasiri^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อการพัฒนาและนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างกลยุทธ์ ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร การสนทนากลุ่มและการศึกษาเชิงสำรวจ และการพัฒนาและการตรวจสอบกลยุทธ์ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเป็นไปได้ และได้รับการยอมรับโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านการบริหาร บัณฑิตวิทยาลัยควรทำหน้าที่ในการดูแลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมดเพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ ด้านบัณฑิต/นิสิต จำนวนรับเข้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีจำนวนมาก หากเทียบสัดส่วนระหว่างนิสิตและอาจารย์ ด้านอาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตามที่เกณฑ์ระบุไว้ ต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่ใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา นั้น ยังมีบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์นี้ ด้านหลักสูตร การประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ สกอ. ซึ่งกำหนดให้มีการประเมินหลักสูตรภายในระยะเวลา ๕ ปี ยังมีได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ในบางส่วนที่มีการดำเนินการยังขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน ด้านการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Block Course ในหลายหลักสูตรจัดการเรียนการสอนทำโดยอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ซึ่งในกรณีรายวิชาที่เป็นอาจารย์พิเศษมักพบปัญหาเรื่องการจัดทำ มคอ. ๓ รายละเอียดประจำรายวิชา และ มคอ. ๕ รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ด้านวิทยานิพนธ์ รูปแบบการทำ

^๑สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
goldbests@hotmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓นักวิชาการอิสระ

วิทยานิพนธ์ขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากแต่ละหลักสูตรจัดทำคู่มือการจัดวิทยานิพนธ์ขึ้นมาเอง แม้ว่าจะอิงแบบของบัณฑิตวิทยาลัยก็ตาม ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยจัดบริการด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานิสิต ห้องเรียนมีอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วนและเพียงพอ

การพัฒนาและนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกเป็น ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหาร โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บริหารจัดการแบบครบวงจรในจุดเดียว (one stop service) ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด (๒) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด และ (๓) การบริหารจัดการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๗ กลยุทธ์ ๖ ตัวชี้วัด ๒) ด้านบัณฑิต/นิสิต โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บัณฑิตมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด (๒) บัณฑิตเป็นผู้นำด้านการพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด และ (๓) บัณฑิตเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตอาสาเพื่อสังคม ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด ๓) ด้านคณาจารย์ โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บุคลากรสายวิชาการมีความเป็นเลิศในศาสตร์ที่รับผิดชอบในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด และ (๒) บุคลากรสายปฏิบัติการมีความเชี่ยวชาญตาม และมีจิตอาสา ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด ๔) ด้านหลักสูตร โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) พัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะสากลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพื่อจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม ๕) ด้านการเรียนการสอน โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) การจัดระบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ๖) ด้านวิทยานิพนธ์ โดยมีเป้าประสงค์ (๑) งานวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด (๒) งานวิจัยได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ๕ ตัวชี้วัด และ (๓) เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด และ ๗) ด้านแหล่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าประสงค์ (๑) งานบริการวิชาการตอบสนองความต้องการของคณะสงฆ์ ชุมชนและสังคมตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด และ (๒) นวัตกรรมในการบริการวิชาการได้รับการบูรณาการเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด

คำสำคัญ : การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศ, การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

This research has the objectives to study the recent situations and the satisfied things of the educational administration on the graduation, to develop and to present the strategy of an administration into the excellency in the educational administration on the graduation in Mahachulalongkornrajavidyalaya university. This was the qualitative research by studying the context of an education for drafting the strategy consisting of the document, the focus group and the surveying studies and the development and checking the strategy which were contemplated in the possible indicator and the in-depth interview and the public hearing from the stakeholders. Findings were as follows:

In the instruction, the formation of learning was the block course in many curriculums which were instructed by the permanent lecturers and specialists. The subjects that were taught by the specialists may find the problems what were TQF 3, the subjects' description and TQF 5 as the report of outcome in performing from each subject. For the thesis, the formation of it has no the same standard besides in each curriculum, the handbook of the formation in thesis doing was done by themselves although it would be depended upon the graduation school. In the learning supported things, the university gave the physical service suitably to manage the instruction and the students' development and in the classrooms, there were the perfect and enough equipment.

The development and presentation of the strategy to administrate into the excellency of the educational administration in Mahachulalongkornrajavidyalaya university were provided into seven issues: 1) in an administration, there were the objectives (1) an administration in one stop service under the standard rules which consist of the two strategies and the three indicators, (2) development the cooperative network in administrating the national and international education and doing the activities together consist of the two strategies and the three indicators and (3) an administration under the principle of the good government which was accepted in of the national and international level consist of the seven strategies and the six indicators. 2) For the gradutors/students, there were objectives (1) the gradutors were the academic excellent person and administration consists of the five strategies and the four indicators. (2) the gradutors were the leader in the mental development and the administration consists of the two strategies and the two indicators and 3) the gradutors were good and had knowledge, competency and the public mind and the administration consists of the three strategies and the three indicators. 4) For the lecturers, there were the objectives (1) the academic

personnel were excellent in the taught sciences in the national and international level and the administration consists of the five strategies and the four indicators and (2) the performing personnel had the specialist and the public mind and the administration consists of the three strategies and the four indicators. 5) In the curriculum, there was the objective (1) a curriculum development was the universal dimension for applying it in an educational administration in the national and international level “for an educational administration on Buddhism and application with the modern sciences the mental and social development”. 6) In the instruction, there was the objective (1) setting up the instruction system got effective to the educational quality and the development of the education on the graduation school was performed as the success along with the objectives. 7) For the thesis, there were the objectives (1) the research and innovation to solve the problems and to develop the social quality consist of the four strategies and the five indicators and (2) the cooperative network in the national and international level continuously performed the activities and the administration consists of the four strategies and the three indicators and (3) the innovation in the academic service was applied to develop the stable society and the administration consists of the two strategies and the three indicators.

Keywords : Development of Administration Strategies toward Excellence, Graduate Program Educational Management, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย โดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมของความเป็นวัตถุนิยม สังคมที่เน้นคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพบัณฑิต ดังนั้นอุดมศึกษาไทยในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติและชี้้นำการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติและท้องถิ่นโดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และต้องส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพเพื่อดำรงชีพตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคมมีคุณธรรมมีความรับผิดชอบและมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของประเทศไทย ทั้งนี้โดยอาศัยการบริหารจัดการอุดมศึกษาเชิงรุกซึ่งมีกลยุทธ์ การเงิน และพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน วิสัยทัศน์ปี ๒๕๕๙ “อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืนสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๐) มีบทบาทสูงในสังคมประชาคมอาเซียนและมุ่งสู่คุณภาพอุดมศึกษาระดับนานาชาติการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ และทักษะในสาขาวิชาเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการโดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ การประยุกต์ใช้วิทยาการสากล และภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ปัญหาของการอุดมศึกษาไทยที่สังคมและคนที่อยู่ในแวดวงการศึกษาวุ่นวิตกและจับตามองมาตลอดคือเรื่อง “ผลผลิตบัณฑิต” เนื่องจากบัณฑิตในปัจจุบันจบออกไปแล้วมีเสียงสะท้อนว่า ทำงานไม่เพื่องานได้แต่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน ถูกจ้างเงินเดือนต่ำกว่าวุฒิตลอดจนตกงาน มหาวิทยาลัยเน้นการผลิตในเชิงปริมาณนำหน้าคุณภาพ รวมไปถึงปัญหางบประมาณสำหรับมหาวิทยาลัย คุณภาพอาจารย์ผู้สอน มุมมองของผู้บริหารจัดการอุดมศึกษาและแนวทางพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาไทย โดยเฉพาะ “คุณภาพบัณฑิต” จะเป็นเข็มทิศชี้อนาคตการศึกษาของไทย (กาญจนา คุณารักษ์, ๒๕๕๓)

การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นไปเพื่อการนำความรู้พื้นฐานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในขณะที่บัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อมุ่งสู่การคิดค้น แสวงหาและนำความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านไปใช้อย่างลุ่มลึก พัฒนางานให้สมบูรณ์ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรอบด้าน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, ๒๕๕๒) การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีคุณภาพ มีปัจจัยที่จะบ่งชี้อยู่ ๔ ประการ คือ ด้านหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน อาจารย์ และนิสิต (ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล, ๒๕๓๒) และคุณภาพของบัณฑิตจะขึ้นอยู่กับการบริหารงานบัณฑิตศึกษาในด้านการบริหาร หลักสูตร ห้องสมุด สารสนเทศ เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัย

งบประมาณที่เพียงพอ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูงตามสาขา การประสานและความร่วมมือระหว่างสถาบันที่มีลักษณะคล้ายกัน (อดุลย์ วิริยเวชกุล, ๒๕๔๑)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาโดยอาศัยแนวปฏิบัติตามความในคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง การศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ.๒๕๑๒ ข้อ ๕ (๒) ด้วยการพิจารณา จัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกล้ม คณะ วิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชา และหรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในมหาวิทยาลัยและข้อ ๗ ความว่า “ถ้าเป็นการสมควร มหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งจะร่วมกันจัดการศึกษาชั้นบัณฑิตวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง โดยอนุมัติของสภามหาวิทยาลัยของคณะสงฆ์ก็ได้” บัณฑิตวิทยาลัย มีพันธกิจ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านผลิตบัณฑิต : ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่คิด เป็นผู้นำจิตใจและปัญญา มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่พระพุทธศาสนาและพัฒนาสังคม ๒) ด้านวิจัยและพัฒนา : จัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติผ่านกระบวนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์สังคมและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข ๓) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม: มุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชน ในระดับชาติและนานาชาติเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมอันเนื่องด้วยพระพุทธศาสนา และ ๔) ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม: มุ่งส่งเสริม อนุรักษ์และทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อันเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของมหาวิทยาลัย โดยการบริหารจัดการบูรณาการเข้ากับโครงการและกิจกรรมการเรียนการสอนและสอดคล้องกับพันธกิจและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

ลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาโท และปริญญาเอกในคณะต่างๆ คือ คณะพุทธศาสตร์ ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รวมถึงบัณฑิตวิทยาลัยเอง ซึ่งในปีการศึกษา ๒๕๕๙ มีการจัดการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีการดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติจำนวน ๒๙ หลักสูตร เป็นหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตจำนวน ๒๒ หลักสูตร และหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต จำนวน ๗ หลักสูตร นอกจากนี้ ยังเปิดหลักสูตรพระพุทธศาสนา แก่นิสิตนานาชาติรวมทั้งสถาบันสมทบซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาในระดับชาติและนานาชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเสนอเปิดหลักสูตรต่างๆ มากขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก จึงมีความจำเป็นต้องปรับหรือพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาการระดับบัณฑิตศึกษา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นการเสริมสร้างคุณภาพมาตรฐานทางวิชาการทัดเทียมมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศ ทั้งด้านการเรียน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแหล่งผลิตผู้ทรงความรู้และปัญญาให้แก่สังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. เพื่อการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยการเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร สำนวจความคิดเห็น และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ เก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร สำนวจความคิดเห็น และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยสรุปผล ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร

๑) วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ (๑) การบริหารจัดการศึกษาอุดมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) แนวทางการพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (๓) แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์และการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (๔) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ และ (๕) การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) แหล่งข้อมูล : หนังสือ ตำรา บทความ วารสาร งานวิจัยและเว็บไซต์

๓) เครื่องมือ : ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕) ผลลัพธ์ : สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย

๒. การสัมภาษณ์

๑) วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) แหล่งข้อมูล : กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (target group interview) เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ ประกอบด้วยผู้บริหาร คณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย ผู้อำนวยการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน ๑๗ รูป/คน

๓) เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕) ผลลัพธ์ : ได้สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ยกร่างการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑) วิธีดำเนินการวิจัย : ยกร่างการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) แหล่งข้อมูล : ผลลัพธ์ที่ได้มาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑

๓) เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Analysis)

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕) ผลลัพธ์ : ร่างการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ฉบับร่าง)

๒. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑) วิธีดำเนินการวิจัย : การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

๒) แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔ รูป/คน พร้อมชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการ สถานที่ วัน และเวลา ในการสนทนากลุ่ม

๓) เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ได้จากแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ฉบับที่ ๑)

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕) ผลลัพธ์ : การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ ๓ นำเสนอกกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านการบริหาร บัณฑิตวิทยาลัยควรทำหน้าที่ในการดูแลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมดเพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ ด้านบัณฑิต/นิสิต จำนวนรับเข้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีจำนวนมาก หากเทียบ

สัดส่วนระหว่างนิสิตและอาจารย์ ด้านอาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตามที่เกณฑ์ระบุว่า ต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา นั้น ยังมีบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์นี้ ด้านหลักสูตร การประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ สกอ. ซึ่งกำหนดให้มีการประเมินหลักสูตรภายในระยะเวลา ๕ ปี ยังมีได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ในบางส่วนที่มีการดำเนินการยังขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน ด้านการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Block Course ในหลายหลักสูตรจัดการเรียนการสอนทำโดยอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ซึ่งในกรณีรายวิชาที่เป็นอาจารย์พิเศษมักพบปัญหาเรื่องการจัดทำ มคอ. ๓ รายละเอียดประจำรายวิชา และ มคอ. ๕ รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ด้านวิทยานิพนธ์ รูปแบบการทำวิทยานิพนธ์ขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากแต่ละหลักสูตรจัดทำคู่มือการจัดวิทยานิพนธ์ขึ้นมาเอง แม้ว่าจะอิงแบบของบัณฑิตวิทยาลัยก็ตาม ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยจัดบริการด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานิสิต ห้องเรียนมีอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วนและเพียงพอ

๒. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกเป็น ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหาร โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บริหารจัดการแบบครบวงจรในจุดเดียว (one stop service) ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด (๒) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด และ (๓) การบริหารจัดการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๗ กลยุทธ์ ๖ ตัวชี้วัด ๒) ด้านบัณฑิต/นิสิต โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บัณฑิตมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด (๒) บัณฑิตเป็นผู้รู้ด้านการพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด และ (๓) บัณฑิตเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตอาสาเพื่อสังคม ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด ๓) ด้านคณาจารย์ โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บุคลากรสายวิชาการมีความเป็นเลิศในศาสตร์ที่รับผิดชอบในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด และ (๒) บุคลากรสายปฏิบัติการมีความเชี่ยวชาญตาม และมีจิตอาสา ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด ๔) ด้านหลักสูตร โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) พัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะสากลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพื่อจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม ๕) ด้านการเรียนการสอน โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) การจัดระบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ๖) ด้านวิทยานิพนธ์ โดยมีเป้าประสงค์ (๑) งานวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด (๒) งานวิจัยได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ๕ ตัวชี้วัด และ (๓) เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด และ ๗) ด้านแหล่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าประสงค์ (๑) งานบริการวิชาการตอบสนองความต้องการของคณะสงฆ์ ชุมชนและสังคมตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด และ (๒) นวัตกรรมในการบริการวิชาการได้รับการบูรณาการเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด

๓. กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิสัยทัศน์ : ๑) เป็นศูนย์กลางการศึกษาพุทธศาสนาของโลก ๒) เป็นแกนหลักในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในประเทศไทย ๓) เป็นแหล่งศึกษาบนฐานการบริหารด้วยอาจารย์ที่เป็นเลิศสู่การสร้างสรรค่นวัตกรรม และภูมิปัญญาประดิษฐ์เพื่อผลิตบัณฑิตผู้เป็นเลิศ

พันธกิจ : ๑) พัฒนาอาจารย์ บุคลากร ๒) พัฒนาระบบการเรียนรูู้ ๓) พัฒนาระบบงานวิจัยและสร้างสรรค่นวัตกรรม

จุดมุ่งหมาย : ๑) สร้างพัฒนาแผนกลยุทธ์การบริหารการศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาทุกด้าน ๒) นำแผนไปใช้ ๓) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

กลยุทธ์ :

๑) กลยุทธ์ด้านการบริหาร

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์ : การบริหารจัดการแบบครบวงจรในจุดเดียว (one stop service) ตามเกณฑ์มาตรฐานระดับนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) สร้างระบบและกลไกในการบริหารจัดการแบบครบวงจร ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการแบบครบวงจรทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ กิจกรรมการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือในระดับชาติและนานาชาติ ๒) ส่งเสริมการจัดทำบันทึกความร่วมมือการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือในระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : การบริหารจัดการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการติดตามประเมินผลโครงการและกิจกรรมตามแผนพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัยระยะ ๕ ปี ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร ๔) สร้างสวัสดิการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

๒) กลยุทธ์ด้านบัณฑิต/นิสิต

ยุทธศาสตร์ : การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

เป้าประสงค์ : บัณฑิต/นิสิต มีความเป็นเลิศทางวิชาการ

กลยุทธ์ : ๑) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการเขียนผลงานวิชาการให้มีมาตรฐาน ๒) พัฒนาระบบการคัดกรองคุณภาพผลงานวิชาการของนิสิตและบัณฑิต ๓) ส่งเสริมสนับสนุน และสร้างแรงจูงใจในการนำเสนอผลงานวิชาการในระดับนานาชาติ ๔) สร้างเครือข่ายการนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับนานาชาติ ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนทุนวิจัย นวัตกรรมและการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อรับใช้สังคม

เป้าประสงค์ : บัณฑิต/นิสิตเป็นผู้นำด้านการพัฒนาจิตใจ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริม สนับสนุนและฝึกอบรมการเป็นวิทยากรด้านคุณธรรมจริยธรรม ๒) ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้กับบัณฑิตที่เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่สังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : บัณฑิต/นิสิตเป็นคนดีและมีจิตอาสาเพื่อสังคม

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรเครือข่ายเพื่อสังคม ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนนิสิตเสนอโครงการหรือกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคม ในระดับชาติและนานาชาติ ๓) สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพันธกิจ

๓) กลยุทธ์ ด้านอาจารย์

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาศูนย์กลางให้มีคุณภาพระดับนานาชาติ

เป้าประสงค์ : บุคลากรสายวิชาการมีความเป็นเลิศในศาสตร์ที่รับผิดชอบในระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรสายวิชาการพัฒนาทักษะทางวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุน การนำเสนอผลงานวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บุคลากรสายวิชาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ ๔) จัดทำแผนพัฒนาศูนย์กลางรายบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการในระยะเวลาที่กำหนด ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนคณาจารย์กับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ

เป้าประสงค์ : บุคลากรสายปฏิบัติการมีความเชี่ยวชาญและมีจิตบริการตามมาตรฐานระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรสายปฏิบัติการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ กิจกรรม พัฒนาทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพระดับนานาชาติ ๓) พัฒนาและเสริมสร้างความสุขในการทำงานของบุคลากร

๔) กลยุทธ์ด้านหลักสูตร

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะสากลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษา ทั้งระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : เพื่อจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม

กลยุทธ์ : ๑) พัฒนาหลักสูตรที่มีการบูรณาการของพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่

๕) กลยุทธ์กลยุทธ์ด้านการเรียนการสอน

ยุทธศาสตร์ : การจัดระบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

เป้าประสงค์ : พัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

กลยุทธ์ : ๑) พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพ

๖) กลยุทธ์ด้านวิทยานิพนธ์

ยุทธศาสตร์ : พัฒนางานวิจัยสู่ความเป็นสากล

เป้าประสงค์ : งานวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริม สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ ให้อาจารย์และนิสิตพัฒนางานวิจัยจากปัญหาของชุมชนหรือสังคม ๒) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายพื้นที่ทางการวิจัยในชุมชนหรือสังคม

เป้าประสงค์ : งานวิจัยได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนสร้างระบบและกลไกเพื่อการจดสิทธิบัตร ๒) พัฒนาศักยภาพในการวิจัยของบุคลากร ๓) สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนแหล่งทุนให้บุคลากรผลิตผลงานวิจัยและตีพิมพ์ ในระดับชาติและนานาชาติ ๔) สนับสนุนและส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : มีเครือข่ายทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายทางวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ กิจกรรมที่ร่วมมือกับเครือข่ายวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

๗) กลยุทธ์ ด้านแหล่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ : พัฒนางานบริการวิชาการเพื่อสังคม

เป้าประสงค์ : งานบริการวิชาการเพื่อสังคมได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดโครงการและกิจกรรมบริการวิชาการเพื่อสังคม ในระดับชาติและนานาชาติ ๒) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการบริการวิชาการแก่สังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ๓) พัฒนาและสนับสนุนศูนย์ความเป็นเลิศด้านพระพุทธศาสนา ระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : นวัตกรรมในการบริการวิชาการ ได้รับการบูรณาการเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการบริการวิชาการที่นำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาสังคมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ๒) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการนำนวัตกรรมไปใช้เพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนในระดับชาติและนานาชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

๑. ด้านการบริหาร บัณฑิตวิทยาลัยต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของทุกคณะ คอยดูแลกำกับ ดูแลกฎเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ โดยทำหน้าที่กำกับติดตาม ดูแลมาตรฐาน มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเพื่อให้เป็นที่พึงของคณะต่างๆ ได้ ควรพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานของส่วนจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีเอกภาพ การบริหารหลักสูตร ก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง

สอดคล้องกับ Asworth and Harvey (1994) พบว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบด้านปัจจัยตัวป้อน ๗ ด้าน หนึ่งในนั้นก็คือ ด้าน การจัดการควบคุมคุณภาพสถาบันการศึกษาจะต้องมีระบบการจัดการและระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาของสถาบันตรงตามเป้าหมาย ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ

๒. ด้านบัณฑิต/นิสิต จำนวนรับเข้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีจำนวนมาก จากข้อมูลจากระบบ Che QA online แสดงจำนวนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ พบว่ามีนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในส่วนกลาง และส่วนจัดการศึกษา ระดับวิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ รวมทั้งสิ้น ๔,๒๖๙ รูป/คน จำแนกเป็นนิสิตระดับปริญญาโท จำนวน ๓,๒๐๕ คน และนิสิตระดับปริญญาเอก จำนวน ๑,๐๖๔ รูป/คน จึงควรพัฒนานิสิตให้มีคุณภาพ ภายใต้บริบทที่หลากหลาย มีความรู้ลึกในเชิงวิชาการด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ เป็นคนดีและเก่งอย่างมีสมรรถภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกณฑ์การรับนิสิตเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา กำหนดข้อบังคับในการทำสารนิพนธ์ด้านพระพุทธศาสนา ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ทุกหลักสูตร อย่างน้อย ๑ ฉบับ ตลอดสร้างกระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตอันพึงประสงค์ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในกิจการนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาอย่างชัดเจน

๓. ด้านคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพคณาจารย์หลากหลายรูปแบบ เช่น การให้ทุนศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม ฯลฯ ทำให้คณาจารย์มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญควรพัฒนาศักยภาพคณาจารย์ให้มีคุณวุฒิ ตำแหน่งทางวิชาการที่สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา มีผลงานวิชาการที่มีคุณภาพในระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรสายวิชาการ ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการให้ทุนการศึกษามหาวิทยาลัยในสาขาต่างๆ จัดทำข้อบังคับว่าด้วยการจัดทำผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้มีตำแหน่งทางวิชาการ ในระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ สร้างกลยุทธิ์ในการส่งเสริมให้คณาจารย์ที่ยังไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีคุณภาพ

๔. ด้านหลักสูตร หลักสูตรมีความเป็นอัตลักษณ์อย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างหลักสูตร ทุกหลักสูตรมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งกำหนดได้ในระเบียบบัณฑิตวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓๐ วันในระดับปริญญาโทและไม่น้อยกว่า ๔๕ วันในระดับปริญญาเอก อย่างไรก็ตาม ก็ควรพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษามีอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาชั้นนำและตอบสนองความต้องการของสังคม โดยที่หลักสูตรคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา มีเอกภาพทางวิชาการตามมาตรฐานการศึกษาระดับนานาชาติ

๕. ด้านการเรียนการสอน ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๓) แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๔๙ ข้อ ๙ ระบุได้ว่า การศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัยใช้ระบบทวิภาคหรือไตรภาค ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละสาขาวิชา ซึ่งควรจัดการเรียนการสอนอย่างคุณภาพ มีเอกภาพทางวิชาการ และ มีการบูรณาการพระพุทธศาสนา การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพันธกิจสร้างองค์ความรู้ ข้อค้นพบใหม่ เน้น

ผู้เรียนที่มีเป็นสำคัญมีความเป็นเอกภาพทางวิชาการ ทั้งด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ โดยมีส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพันธกิจ เพื่อให้บัณฑิตได้มีกระบวนการการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพสังคม มีความกระตือรือร้นสามารถปรับตัวได้

๖. ด้านวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรผลิตวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ มีอัตลักษณ์ด้านพุทธศาสนาถูกต้องตามหลักวิชา ปราศจากการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา (Academic plagiarism) มีอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาและเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำคู่มือในการทำวิทยานิพนธ์ ที่มีความเป็นเอกภาพ สร้างระบบกลไกการพัฒนาศักยภาพในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตอย่างอย่างมีคุณภาพ และมาตรฐาน มีระบบการตรวจสอบการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา (Academic plagiarism) และตรวจสอบความซ้ำซ้อนของหัวข้อวิทยานิพนธ์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งขั้นตอนนี้ควรรับผิดชอบคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

๗. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการจัดบริการเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บัณฑิตได้ใช้ประโยชน์ในการเรียน โดยจัดไว้บริการในส่วนต่างๆ รวมทั้งสิ้น ๒,๑๗๐ เครื่อง โดยมีสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศให้บริการห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้แก่นิสิตผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ๑) ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS เพื่อการจัดการ การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศและงานบริการเชื่อมโยงกับห้องสมุดของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เป็นต้น เพราะมหาวิทยาลัยได้จัดบริการด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานิสิต ดังนี้ ๑) ห้องเรียนที่มีอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วน ๒) ห้องปฏิบัติการทางภาษา ๓) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ๔) อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายไร้สาย มหาวิทยาลัยติดตั้งอุปกรณ์กระจายสัญญาณ (Access Point) ที่ให้บริการ Internet แก่นิสิต และบุคลากรในเขตพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผนยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในส่วนกลางและวิทยาเขตโดยมีการกำหนดกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ เป้าหมายของการพัฒนาที่สามารถดำเนินการได้ในแต่ละปีเพื่อแสดงถึงแนวโน้มของการพัฒนาคุณภาพการศึกษานในอนาคตและมีการกำกับผลลัพธ์ของตัวบ่งชี้ในแต่ละปีว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ ควรให้ความรู้กับบุคลากรด้วยแนวทางการจัดการความรู้และการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการความรู้และบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกันได้ และควรกำหนดระบบและกลไก ตลอดจนงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อการพัฒนาทักษะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนิสิตให้สามารถผลิตผลงานทางวิชาการที่มีมาตรฐานสากล และสามารถเผยแพร่ผลงานในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

๑) การจัดโครงสร้างการบริหารต้องมีความชัดเจน โดยบัณฑิตวิทยาลัยต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางประสานจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างครบวงจร

๒) ควรส่งเสริมคณาจารย์ให้พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพอาจารย์ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และควรเปิดคลินิกวิทยานิพนธ์เพื่อช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์แก่นิสิตเพื่อจะให้นิสิตสามารถทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างมีคุณภาพ

๓) ควรมีหลักสูตรที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นทั้งแผนการเรียนที่มีการทำวิทยานิพนธ์และสาระนิพนธ์เพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลและที่สำคัญควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเดิมให้มีความทันสมัยตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตให้มากยิ่งขึ้นและควรเน้นให้นิสิตได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมจากภายนอกด้วย เช่น การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ และควรนำปัญหาหรือสภาพการปฏิบัติงานจริงมาสู่กระบวนการเรียนการสอนให้เข้มข้น รวมทั้งเปิดเวทีให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด

๔) แหล่งการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จึงควรปรับปรุง พัฒนา ให้มีสื่อต่างๆ ที่เพียงพอต่อการให้บริการและจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ตลอดถึงช่วงเวลาของการเปิดให้บริการต้องเอื้อและให้ความสะดวกเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนิสิตให้มากที่สุด

บรรณานุกรม

- กาญจนา คุณารักษ์. (๒๕๔๓). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. (๒๕๓๒). **การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนอาจารย์ในวิทยาลัยครู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (๒๕๕๒). “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF)” การประชุมวิชาการกองบริการการศึกษาวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒. ณ หอประชุมพ่อขุนรามคำแหงมหาราช. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๕๖). **รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ๒๕๕๖**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (๒๕๕๐). **กรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๕)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (๒๕๕๒). **ปรัชญาการอุดมศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา.
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (๒๕๔๑). **ดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- Asworth, A & R.C. Harvey. (1994). **Assessing Quality in Future and Higher Education**. London : Jessica Kingsley Publishers.